

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 April 1885, kl. 1 e. m.

Konstitutions-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande revision af grundlagar samt utarbetande af nytt förslag till föreningsakt mellan Sverige och Norge.

Uti en från Andra Kammaren till Utskottet hänvisad motion, N:o 45, har Herr *A. V. Ljungman* hemställt, »det måtte Riksdagen i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta *dels* genom särskilda komiterade öfverse våra grundlagar samt framlägga för Riksdagen ett förslag till tidens ökade kraf mer motsvarande sådana, *dels* äfven utarbeta samt för svenska Riksdagen och norska Stortinget till antagande framlägga ett nytt förslag till föreningsakt emellan Sverige och Norge.»

Behofvet af en fullständig revision så väl af vår Regeringsform, Tryckfrihetsförordning och Riksdagsordning som af Riksakten vore, förmenar motionären, inom hela landet erkändt såsom en fråga, hvilken tarfvade snar lösning.

Redan de allt talrikare vardande, riksdag efter riksdag återkommande motionerna om förändringar i rikets grundlagar (med undantag för successionsordningen) bure tillräckligt vittne om, att dessa nu mera ej vore fullt tillfredsställande. Ytterligare bevis derpå erbjöde sig sjelfmant vid en närmare granskning af deras både uppställning och innehåll. Regeringsformen hade måst utarbetas under en tid af föga mer än fjorton dagar, hvartill komme, att man, när detta egde rum, hade jemförelsevis helt obetydlig konstitutionel erfarenhet från utlandet att tillgå. Ett liknande förhållande kunde i viss mån sägas hafva egt rum i fråga om stiftandet af Tryckfrihetsförordningen.

Sedan 1809—1812, då nämnda båda grundlagar antogos, hade de flesta europeiska stater dels erhållit nya, dels reviderat sina äldre grundlagar, hvar jemte statsrätten blifvit föremål för vetenskaplig behandling i en omfattning, som redan skapat en ganska utvecklad och högt stående vetenskap. Långt större förutsättningar för ett tillfredsställande resultat af ett omfattande grundlagsarbete funnes sålunda nu än då nämnda grundlagar först stiftades.

Genom senare tiders förändringar hade Regeringsformen synbarligen ej kunnat vinna en önskvärd fulländning i afseende på vare sig fullständighet, systematisk uppställning eller de särskilda bestämmelsernas affattning. Riksdagsordningen vore visserligen tillkommen under långt gynsammare omständigheter och erbjöde sålunda i vida mindre mån skäl till berättigade anmärkningar; men de för Sverige fullständigt nya och oförsökta förhållanden, den införde med hänsyn till Riksdagens bildande, hade dock medfört, att äfven densamma blifvit föremål för talrika ändringsförslag, och att en ändring af åtminstone några af dess bestämmelser måste anses vara af verkligt behof påkallad; och de i Regeringsformen samtidigt med Riksdagsordningens antagande vidtagna outhärliga förändringar hade icke kunnat förebygga, att dessa våra båda viktigaste grundlagar vore i saknad af nödig samstämmighet och helgjutenhet. Det vore därför en oafvislig pligt för både Regering och Riksdag att draga försorg om att, med anlitan af landets bästa för ändamålet användbara krafter, en sådan genomgående revision af grundlagarne bragtes till stånd, som kunde leda till framläggandet af ett tillfredsställande förslag till helst en enda, tidens ökade fordringar möjligast motsvarande, fullständig och allt igenom så att säga helgjuten grundlag, som, systematiskt uppställd och grupperad, i sig inneslöte både Regeringsform, Tryckfrihetsförordning och Riksdagsordning.

Då emellertid Regeringsformen till följd af Sveriges förening med Norge stode i ett ganska väsentligt samband med Riksakten, och då sistnämnda internationella grundlag, såsom äfven genom framläggande år 1869 af ett förslag till en ny förbättrad och fullständigare sådan offentligt erkänts, långt ifrån vore af den beskaffenhet, att den kunde anses motsvara sin bestämmelse att nöjaktigt ordna och betrygga de unionella förhållandena, samt då den politiska ställningen särskildt uti Norge, enligt motionärens förmenande, nu, då den norska regeringen kunde påräkna afgjord majoritet i Stortinget, måste hållas för vida mer gynsam för antagandet af en ny Riksakt, än den varit, då nyss anförda förslag förkastades; så syntes det ock vara på sin plats, att ett nytt försök gjordes med utarbetandet af en ny föreningsakt mellan Sverige och Norge, och att revisionsarbetet af de svenska grundlagarne lämpades derefter.

Motionären åsyftar dels ändring af åtskilliga grundlagsstadganden, som i sak skulle vara antingen i och för sig olämpliga eller ock sins emellan mer eller mindre stridiga, dels ock en större fullständighet och en mera genomförd systematisering af vår gällande statsrätt. Utskottet vill nu icke förneka, att i våra grundlagar förekomma åtskilliga bestämmelser, som kunde behöfva förtydligas eller bringas till bättre inbördes samstämmighet. Men äfven om Utskottet kunde förbise svårigheten att om åskilliga bland dem vinna nödig enighet inom Riksdagen och mellan båda statsmakterna på annat sätt än genom en fortgående lagtillämpning, en efter hand utbildad konstitutionel rättspraxis, kunde Utskottet dock ej undgå att finna det stridande mot öfligt sätt för grundlagsändringars åvägabringande, om Riksdagen, utan att angifva de speciella fel eller brister, hvilkas afhjelpande påkallades, hos Konungen gjorde en sådan framställning som den motionären föreslagit. Och då Utskottet vidare hvarken kan erkänna, att våra grundlagars form — fränsetdt Tryckfrihetsförordningen, för hvars omarbetande Kongl. Maj:t redan lärer hafva vidtagit åtgärder — är så bristfällig, att blott på grund deraf en fullständig revision af desamma skulle erfordras, eller delar motionärens föreställning, att tidpunkten nu skulle vara särskildt lämplig för återupptagande af arbetet ä ny Riksakt, hemställer Utskottet,

att Herr Ljungmans ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 April 1885.

På Utskottets vägnar:

MAGNUS HALLENBORG.